

MØRE OG ROMSDAL STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:

25/5061

Vår referanse:

25/1736 - 2 / ITN001

Dato:

20.11.2025

Høring – ny straffebestemmelse om involvering av mindreårige i kriminalitet

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Møre og Romsdal, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane statsadvokatembeter.

Ingvild Thorn Nordheim
førstestatsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Vedlegg

Nytt straffebud-involvering av mindreårige

Innhold

1. Innledning	1
2. Utforming av straffebed	2
2.1. Begrepet involverer	2
2.1.1. Avgrensning mot handlinger som den mindreårige selv står bak	2
2.1.2. Begrepet involverer åpner for mange tolkingsalternativer	2
2.1.3. Instruerer	3
2.1.4. Gir oppdrag til	3
2.1.5. Yter fordel til	3
2.1.6. Overleverer formuesgoder til	3
2.1.7. Medbringer en mindreårig	3
2.1.8. På annen måte involverer	4
2.2. Den straffbare handlingen	4
2.3. Utforming av straffbortfallsregel pga. jevnbyrdighet i alder eller andre grunner	4
2.3.1. Hvilket skyldkrav mht. barnets alder	4
3. Forhøyet strafferamme ved grove overtredelser	4
4. Straffeloven § 77 bokstav l.	5

Høringssvar fra Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal statsadvokatembeter – felles forslag til ny straffebestemmelse om involvering av mindreårige i kriminalitet

1. Innledning

Det vises til brev av september 2025 fra Justis- og beredskapsdepartementet om forslag til ny straffebestemmelse om involvering av mindreårige i kriminalitet.

Fra 01.01.2026 blir Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal statsadvokatembeter til Vest statsadvokatembeter og vi velger derfor å gi en felles høringsuttalelse.

Nyhetsoppslag om barn i 13 årsalderen som på oppdrag fra utenlandske kriminelle benytter håndgranater til å true, tvinge eller gjennomføre represalier mot andre personer, utgjør en dagsaktuell kontekst for departementets forslag til nytt straffebed mot involvering av mindreårige i kriminalitet.

Både hensynet til å verne sårbare barn mot å bli rekruttert til kriminell aktivitet og generelle samfunnsvern hensyn taler for å markere det svært klanderverdige ved benytte barn i straffbare handlinger gjennom å innføre et nytt straffebed som direkte retter seg mot slik aktivitet.

Vi mener at de hensyn som kan begrunne en kriminalisering er så tungtveiende at et nytt straffebud vil ha en selvstendig berettigelse, selv om fleste involveringshandlinger allerede kan straffes som medvirkeransvar til de særskilte straffebud som rammer den type handling eller virksomhet som barnet benyttes til, f.eks. utføring av trussel- og voldsoppdrag ved bruk av skytevåpen (eller håndgranat).

Vi mener at et særskilt straffebud som retter seg mot involveringshandlinger kan bidra til å etablere og utvikle en normdannende effekt, som både kan øke sannsynligheten for at personer og yrkesgrupper med nær kontakt til mulige ofre har økt oppmerksomhet mot barn som kan bli utsatt for tilbud og fristelser fra kriminelle aktører, og på sikt kan påvirke mulige gjerningspersoner til å avstå fra slik bruk av barn.

Vi mener at et straffebud rettet mot involveringshandlinger ikke bør avgrenses til å gjelde nærmere angitte lovovertrедelser, men bør rette seg mot kriminalitet i sin alminnelighet uavhengig av forholdets alvor og strafferamme, for derved å markere det klanderverdige og skadelige for barnet ved overhodet å bli bragt inn i kriminalitet eller et kriminelt miljø.

Vi mener at et nytt straffebud som retter seg mot involvering av barn i kriminalitet vil kunne bidra til å opprettholde og videreutvikle rettslikhet med nordiske land som allerede har et slikt straffebud, slik som Sverige og Danmark.

2. Utforming av straffebud

Under punkt 2.2 i høringsforslaget er det vist til ekspertgruppens rapport fra 13.03.2025. Synspunktet derfra er at medvirkeransvaret i straffeloven § 15 kan ramme den som involverer barn og unge i kriminalitet. Sammenholdt med § 77 bokstav g, kan en medvirker idømmes strengere straff enn den mindreårige som utfører selve handlingen. Videre er det etter § 77 bokstav l straffeskjerpene at en handling er begått i nærvær av barn under 15 år.

Dette er dels begrunnet i rapporten med at et selvstendig straffebud vil føre til en utvidelse av straffesaken.

Vi er ikke enig i at det vil medføre noen utvidelse i merkbar grad. Med en tiltale for medvirkning som bakmann må påtalemyndigheten føre bevis for dette. Vi kan ikke se at det utgjør noen utvidelse dersom man istedenfor fører bevis for involvering etter et eget straffebud.

2.1. Begrepet involverer

2.1.1. Avgrensning mot handlinger som den mindreårige selv står bak

Vi mener at siden departementets forutsetning er at det (~~uansett~~) skal presiseres i forarbeidene at begrepet "involverer" skal avgrenses mot kriminalitet som den mindreårige selv står bak, bør det legges avgjørende vekt på at det kan medføre en unødvendig komplisering av ordlyden å innta denne avgrensningen i selve lovteksten.

2.1.2. Begrepet involverer åpner for mange tolkingsalternativer

Vi mener at begrepet "involverer" ut fra en alminnelig språklig forståelse rommer så pass mange tolkingsalternativer at det prinsipielt sett – ut fra klarhetskravet – er viktig å gi eksempler på de mest praktisk typetilfeller i lovteksten.

Dette kan være: gir oppdrag til, yter fordeler til, overleverer gjenstander til, medbringer, eller på annen måte yter til.

2.1.3. Instruerer

Vi mener at alternativet rent språklig omfatter de aller fleste praktiske tilfeller der en (voksen) kriminell aktør benytter et barn som middel til å utføre handlinger som enten inngår i en handlingsrekke frem mot et endelig mål, f.eks. å holde vakt og rapportere, eller til utføre selve hovedhandlingen, f.eks. et skadeverk eller en voldshandling.

2.1.4. Gir oppdrag til

Vi ser – i likhet med departementet – at alternativet innholdsmessig er til dels overlappende med "instruerer", men at alternativet likevel både presiserer og supplerer dette, samt rommer en rekke praktisk viktige tilfeller der en kriminell (bakmann) bruker et barn som et redskap eller som en forlenget arm for å gjennomføre spesifikke straffbare handlinger.

2.1.5. Yter fordel til

Vi mener at alternativet "yter fordel til" er godt egnet til å synliggjøre at verdigjenstander som f.eks. kostbare jakker og klokker, samt pengebeløp, trolig er de praktisk viktigste virkemidler for å involvere barn og unge i kriminalitet.

2.1.6. Overleverer formuesgoder til

Vi er noe usikre på om alternativet er nødvendig for å ramme bruk av penger, kryptovaluta eller verdigjenstander som virkemidler for å involvere barnet i kriminalitet, all den tid slike formuesgoder også vil omfattes av alternativet "yter fordeler til".

Uttrykket "formuesgoder" fremstår som mindre egnet til å synliggjøre at overlevering av typiske fare- og skadevoldende gjenstander som kniv el skytevåpen omfattes av alternativet. Vi mener derfor at "gjenstand" kan være et mer dekkende uttrykk.

2.1.7. Medbringer en mindreårig

Vi mener at alternativet er viktig for å markere det svært straffverdige ved at voksne kriminelle bevisst bringer barn inn i kriminelle miljøer og aktiviteter, og dermed legger grunnlaget for rekruttering, opplæring i, og integrering av kriminelle holdninger og verdier.

De konkretiserte handlingsalternativene synes å favne om de viktigste måter å bringe inn og gjøre bruk av barn i en straffbar handling eller virksomhet. I tillegg har vi merket oss at bestemmelsens virkeområde skal suppleres av den alminnelige forsøksbestemmelsen, jf. straffeloven § 16, slik at også forsøk i form av annonsering på nettet el snapchat i prinsippet

kan medføre straffansvar.

2.1.8. På annen måte involverer

Vi slutter oss til at alternativet er nødvendig for å markere at den innledende opplistingen i lovteksten ikke er uttømmende, samtidig som det tydeliggjør at aktivitetene må ha karakter av involvering.

2.2. Den straffbare handlingen

Hensikten med en ny straffebestemmelse er langt på vei å effektivisere forfølging kriminelle nettverk som bevisst utnytter mindreårige til å begå straffbare handlinger. For å oppnå dette, kan en ikke gjøre unntak fra utgangspunktet i straffeloven § 16 om forsøk. En forstår det slik at den straffbare handlingen ungdommen involveres i også omfatter forsøk på en straffbar handling.

2.3. Utforming av straffbortfallsregel pga. jevnbyrdighet i alder eller andre grunner

Departementet har til overveielse en mulig straffbortfallsregel knyttet til jevnbyrdighet i alder og utvikling mellom en ung gjerningsperson som involverer en annen ung eller mindreårig person (barn) i en kriminell aktivitet. Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det bør være en slik hjemmel, og hvordan en slik regel eventuelt kan utformes (s. 14)

Vi mener at en slik straffbortfallsregel kan ha gode grunner for seg. Det kan, på samme måte som straffeloven § 308 åpner for straffbortfall ved seksuallovbrudd begått av unge gjerningspersoner mot relativt jevnbyrdige ofre, gi grunnlag for konkrete og nyanserte vurderinger både av om forholdet bør straffes, og i tilfelle i hvilket omfang det bør straffes.

Vi mener at ordlyden i straffeloven § 308 gir god veiledning om hvordan en slik regel kan utformes og viser til denne.

2.3.1. Hvilket skyldkrav mht. barnets alder

Vi mener at straffverdigheten av å involvere mindreårige i kriminalitet tilsier at straffansvaret ikke bør være betinget av at gjerningspersonen hadde forsett om barnets alder.

Vi mener at med utgangspunkt i den alders- og styrkeforskjell som typisk vil gjøre seg gjeldende for gjerningspersoner og barn som omfattes av lovforslaget, er det gode grunner som taler for at det bør gjelde et tilsvarende strengt aktsomhetskrav for den som utfører involveringshandlinger, som den som begår alvorlige seksuallovbrudd mot barn, jf. strl. § 307.

Dette vil både gi grunnlag for en effektiv håndheving av straffebudet, og kunne bidra til å understøtte rask utvikling av straffebudets normdannende effekt.

3. Forhøyet strafferamme ved grove overtredelser

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det er behov for forhøyet strafferamme for visse alvorlige overtredelser (s 16 flg.).

Vi mener at et eget straffebud som retter seg mot grov involvering, slik som lovforslaget § 200a e, er et lovteknisk og pedagogisk godt virkemiddel for å konkretisere hvilke hensyn som er særlig relevant å vektlegge ved bedømmingen av forholdets objektive alvor. Dette gjelder uavhengig av om den konkrete straffutmåling i de fleste tilfeller vil falle innenfor strafferammen på 3 år, som gjelder for alminnelig overtredelse av lovforslaget § 200.

4. Straffeloven § 77 bokstav l.

Vi slutter oss til at denne endres til å gjelde barn under 18 år.

Angjerd Kvernenes

Magne Kvamme Sylta

Ingvild Thorn Nordheim